

Oponentský posudek disertační práce

Autor: *PhDr. Petr Kalenský*

Název: *ARETÉ, výchova, sport*

Autor si v předložené disertační práci klade za cíl prozkoumat souvislost ARETÉ a výchovy, ARETÉ a sportu a výchovy a sportu. Pokouší se o práci fenomenologicko-hermeneutickou a usiluje nejprve o vysvětlení pojmů ARETÉ, sport, výchova, přičemž sleduje vznik a proměňování jejich obsahu a rozsahu, snaží se na základě hermeneutického přístupu o porozumění, o odkrývání toho, co je původní, usiluje o výklad. Lze říci, že prochází chronologicky od řeckého mýtu řeckou filosofií, zohledňuje mimoevropské-indické a čínské inspirace, aby si osvojil a ukotvil relevantní pojmosloví a předestřel podstatné souvislosti areté, spravedlnosti, výchovy, sportu a hry.

Soustřeďuje se rovněž na význam olympijských her nejen jako slavností posvátného sblížení Země a nebes (hieros gamos), ale i jako dialogu těla a ducha. „Posvátnost těchto her je v dialogu lidí a bohů, kdy lidé se snaží bohům přiblížit a být s nimi v jednotě. To je původní smysl OH. Bohové mohou své božství projevit i v lidské ARETÉ.“ (s. 102). Tato původní intence má podle Petra Kalenského význam nejen ve sportu, ale i ve výchově. „Každý sportovní výkon je jedinečné vztahování se k posvátnu. Tím sport spoluvytváří ARETÉ, skrze kterou se zdokonalujeme Výrok barona Coubertaina – není důležité zvítězit, ale zúčastnit se – platí i v životě. Kdo chce pouze zvítězit a v tom vidí nejvyšší smysl, ten prožije prázdný život. Zúčastnit se znamená přesahovat se, spolupracovat na světovém řádu.“ (s. 104).

Autor dále precizuje uchopení ohně jako symbolu bytí, fenoménu hry, hry a času (nejen času ve smyslu chronos, ale i času ve smyslu kairos) a své podstatné postřehy zahrnuje do 26. kapitoly „Vztah ARETÉ – výchova, sport“. Inspirován zejména řeckými mysliteli, J. A. Komenským, M. Heideggerem, E. Finkem a J. Patočkou dospívá k závěru o vzájemné přitažlivosti výchovy a filosofie, sportu a výchovy, přičemž zdůrazňuje obohacující přínos sportu, který člověka „vyvádí ze všednodenního obstarávání a člověk se svou bezstarostností při hře tak

podobá bohům. ARETÉ vyrovnává napětí mezi naším tělem a naším okolím. ARETÉ je svobodou, která ví o celku, která otevírá vnitřní zrak.“ (s. 120).

V závěru autor zdůrazňuje úzké sepětí ARETÉ a výchovy, která by se neměla redukovat na uschopnění člověka orientovat se a začlenit se ve světě byrokratických a technokratických systémů, být konkurenceschopný na trhu práce, „ale měla by připravovat mladého člověka na životní obrat, kterým by mohl otevřít svou duši. Výchova by měla podněcovat k tvorbě otázek, tedy k sebevýchově, a to tak, aby člověk byl dobře“. (s. 123).

Za podstatnou považuje Petr Kalenský rovněž výchovu sportem a zdůrazňuje význam „zažehnutí jiskry vlastní motivace“.

Disertační práce je aktuální, přehledná, logicky uspořádaná, podložená studiem relevantní literatury, splňuje formální kritéria i cíle, které si kladla, **a proto ji doporučuji k obhajobě.**

Do rozpravy navrhuji tyto otázky a náměty:

1. ARETÉ a život z vlastního pramene.
2. Projevy herbartismu v současném školství.
3. Na s. 96 autor uvádí, „že už tehdy se nekonaly závody jen kvůli nim samým, ale kvůli něčemu přesahujícímu, transcendentálnímu“ – mohl by toto konstatování podrobněji vysvětlit?

prof. PhDr. Ilona Semrádová, CSc.

V Hradci Králové 30. 06. 2015